EURÓPAI KÖZPONTI BANK

EURORENDSZER

HU **ECB-PUBLIC**

AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK VÉLEMÉNYE

(2014. december 16.)

a devizakölcsönök átváltásáról

(CON/2014/87)

Bevezetés és jogalap

2014. november 17-én az Európai Központi Bank (EKB) felkérést kapott a magyar Nemzetgazdasági Minisztériumtól (a továbbiakban: a konzultáló hatóság) arra, hogy alkosson véleményt a devizakölcsön-szerződések átváltására vonatkozó szabályokat meghatározó törvényjavaslatról (a továbbiakban: a törvényjavaslat).

A törvényjavaslat a konzultációs kérelemnek az EKB által történő kézhezvételét követően módosításra került[1], de az EKB nem kapott tájékoztatást ezen későbbi módosításokról. Az EKB véleménye kizárólag a konzultáló hatóság által benyújtott törvényjavaslatra vonatkozik, annak későbbi módosításai nélkül. Ezen túlmenően a törvényjavaslatot az Országgyűlés 2014. november 25-én elfogadta.

Az EKB véleményalkotásra szolgáló hatásköre az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkének (4) bekezdésén és 282. cikkének (5) bekezdésén, valamint a 98/415/EK tanácsi határozat[2] 2. cikke (1) bekezdésének hatodik francia bekezdésén alapul, mivel a törvényjavaslat a pénzintézetekre vonatkozó, a pénzintézetek és pénzpiacok stabilitását lényegesen befolyásoló szabályokkal kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaz. Az Európai Központi Bank eljárási szabályzatának 17.5. cikke első mondatával összhangban a Kormányzótanács fogadta el ezt a véleményt.

1. Háttérinformációk és a törvényjavaslat célja

1.1. Ez a törvényjavaslat egy, a magyar jogalkotó által bevezetett olyan átfogó jogalkotási csomag[3] része, amelynek célja a fogyasztói devizakölcsönök rendezése. Az ebbe a körbe tartozó korábbi

---

1 Lásd a T/2055/3. számú módosító javaslatot. Ez a módosító javaslat többek között megváltoztatja a törvényjavaslat egyes alapvető jellemzőit, mint például a kamatfelárra, valamint az árfolyamgátban részt vevő fogyasztók kölcsönszerződéseire vonatkozó szabályok.

2 A Tanács 98/415/EK határozata (1998. június 29.) a nemzeti hatóságoknak az Európai Központi Bankkal a jogszabálytervezetekről folytatott konzultációjáról (HL L 189., 1998.7.3., 42. o.).

3 A Kúriának a fogyasztói kölcsönszerződésekre vonatkozó határozatában foglalt kérdések rendezésére vonatkozó 2014. évi XXXVIII. törvény, közzétéve a Magyar Közlöny 98/2014-es számában 2014. július 18-án, lásd a CON/2014/59 véleményt; az ilyen szerződésekre vonatkozó elszámolási szabályokat meghatározó 2014. évi XL. törvény, közzétéve a Magyar Közlöny 137/2014-es számában 2014. október 6-án, lásd a CON/2014/72 véleményt; valamint a fogyasztói kölcsönszerződésekre vonatkozó egyes általános szerződési feltételeket meghatározó 2014. évi LXXVIII. törvény, közzétéve a Magyar Közlöny 168/2014-es számában 2014. december 5-én, lásd a CON/2014/85 véleményt. Az EKB valamennyi véleménye közzétételre kerül az EKB honlapján: www.ecb.europa.eu.

jogalkotói intézkedésektől eltérően a törvényjavaslat nem tekintendő a magyar Kúria ítéletének[4] következményeként bevezetett lépésnek.

1.2. A törvényjavaslat értelmében a deviza- és a devizaalapú kölcsönszerződések (a továbbiakban devizakölcsönök) 2015. február 1-jei hatállyal forintra kerülnek átváltásra, a Magyar Nemzeti Bank (MNB) által közzétett devizaárfolyam alkalmazásával. Az átváltás valamennyi olyan fogyasztói kölcsönszerződésre irányadó - ideértve a devizaalapú, illetve a devizakölcsön lízingszerződéseket is - amelyeket 2004. május 1-je és 2014. július 19-e között kötöttek meg.

1.3. Az átváltott kölcsönökre irányadó referencia-kamatláb a 3 hónapos budapesti bankközi kamatlábhoz (BUBOR) lesz kötve. Az alkalmazandó kamatfelárnak meg kell egyeznie az eredeti devizakölcsönszerződésben alkalmazott kamatfelárral, azzal a kikötéssel, hogy az nem lehet kevesebb, mint 2%[5]. A törvényjavaslat az alábbi határértékeket állapítja meg a kamatfelár vonatkozásában: a) lakáscélú fogyasztói jelzálog kölcsönszerződés esetén a kamatfelár nem haladhatja meg az 5.5%-ot[6]; illetve b) a nem lakáscélú fogyasztói jelzálog kölcsönszerződés esetén a kamatfelár nem haladhatja meg a 7%-ot[7].

A kamatfelár-korlátok kötelező erővel bírnak, és amennyiben az adott bank kezelési költséget is felszámít, úgy a kamatfelár mértékét a kezelési költség százalékpontjával csökkentett mértékben kell megállapítani. Továbbmenve, az így megállapított új kamat nem haladhatja meg az eredeti devizakölcsön vonatkozásában számítható kamatot.

1.4. A törvényjavaslat a rögzített kamatozású kölcsönök vonatkozásában a kamatperiódus, valamint a referenciakamathoz kötött kölcsönök vonatkozásában a kamatfelár-periódus időtartamát az alábbiak szerint határozza meg: ha a fordulónaptól számított hátralévő futamidő meghaladja a) 16 évet, akkor öt év, b) a 9 évet, de legfeljebb 16 év, akkor négy év, c) a 3 évet, de legfeljebb 9 év, akkor három év. A kamat megváltoztatása kizárólag az MNB által elismert kamatváltoztatási mutatókkal összhangban lehetséges. A pénzügyi intézmények kizárólag évente egy lakalommal jogosultak megemelni az általuk meghatározott költséget, legfeljebb a magyar Központi Statisztikai Hivatal által közzétett előző évi éves fogyasztói árindex mértékével. Ez az emelés legkorábban 2016. április 1. napjával történhet meg.

1.5. A pénzügyi intézményeknek az ügyfeleiket az átváltásról az elszámolással egy időben kell értesíteniük. A törvényjavaslat azokat a feltételeket is meghatározza, amelyek alapján a devizakölcsönük átváltására vonatkozó értesítés kézhezvételét követő 30 napon belül a fogyasztók kérelmezhetik, hogy az átváltás ne történjen meg. Az érintett pénzügyi intézményeknek egy ilyen, az átváltás mellőzésére vonatkozó kérelem alapján a kézhezvételt követő 30 napon belül meg kell vizsgálniuk, hogy annak feltételei fennállnak-e. Egy ilyen kérelem akkor minősül megalapozottnak, ha az alábbiak közül legalább az egyik feltétel teljesül: a) a várható törlesztőrészletet meghaladó

4 A Kúria 2/2014 számú 2014. június 16-i jogegységi határozata. Lásd továbbá a Kúria 6/2013 számú 2013. december 16-i jogegységi határozatát is.

5 A T/2055/3 módosító javaslat által 1%-ra változtatva.

6 A T/2055/3 módosító javaslat által 4,5%-ra változtatva.

7 A T/2055/3 módosító javaslat által 6,5%-ra változtatva.

összegű havi jövedelme van a kölcsönnel egyező devizanemben; b) a fogyasztó által fizetendő havi törlesztőrészlet nem haladja meg az egyhavi jövedelme 10%-át; c) a jelzálogkölcsön-szerződés hátralévő futamideje legkésőbb 2015. december 31. napján lejár; d) a rögzített kamatfelár-mutató ellenére a törvényjavaslat alapján az átváltás esetén számítható kamat meghaladja az eredeti kölcsönszerződésre irányadó, illetve a 2014. július 19-ét megelőzően számítható kamatot.

1.6. A törvényjavaslat rendelkezik továbbá arról is, hogy mindazon fogyasztók, akik számára nem kedvezőek ezek a feltételek, a kölcsön visszafizetésével felmondhatják a szerződéseiket annak érdekében, hogy kedvezőbb feltételek mellett áthidaló kölcsönöket vehessenek fel.

1.7. 2014. november 10-én az MNB 7.83 milliárd eurónyi eurolikviditást biztosított a kereskedelmi bankok számára tendereljárás útján. Minderre annak előfeltételezésével került sor, hogy az átváltásra sor fog kerülni, és hogy a devizakötelezettségek visszafizetése a pénzügyi intézmények megnövekedett devizalikviditási igényéhez fog vezetni, amely, amennyiben annak lebonyolítására a devizapiacon kerülne sor, zavart eredményezhetne. Az MNB szerint az intézkedés, amely alapján a saját devizatartalékai terhére eurolikviditást biztosít a pénzügyi intézmények számára, ellentételezni fogja a forintárfolyamra gyakorolt nyomást, ezáltal biztosítva a devizakölcsönök gyors és hatékony átváltását. Egy 2014. november 10-én közzétett MNB sajtóközlemény[8] szerint a kereskedelmi bankoknak a devizakölcsönök átváltásához kapcsolódó teljes fedezeti igénye 8 milliárd euro körül alakul. Következésképpen, a fent hivatkozott tender csaknem a tejes becsült devizalikviditási igényt lefedte.

2. Általános észrevételek

Az EKB-val folytatott konzultáció megfelelő időpontja

A magyar Országgyűlés 2014. november 25-én elfogadta a törvényjavaslatot[9], röviddel azt követően, hogy az EKB-val konzultációt kezdeményeztek, és még mielőtt az EKB elfogadhatta volna a véleményét. Következésképpen az Országgyűlésnek nem volt lehetősége arra, hogy a törvényjavaslat elfogadása előtt figyelembe vegye az EKB álláspontját.

A konzultáló hatóság nem terjesztett elő sürgősségi kérelmet az EKB számára, valamint nem jelezte azt, hogy a magyar Országgyűlés kivételes eljárásban kívánja tárgyalni a törvényjavaslatot. Továbbmenve, a törvényjavaslat konzultációra történő benyújtása és elfogadása között történt, az EKB-nak meg nem küldött módosítására tekintettel az elfogadott törvény lényegi eltéréseket tartalmaz az EKB-nak megküldött törvényjavaslathoz képest.

A magyar hatóságok ismételten megszegték az EKB-val való konzultációnak való kellő módon történő megfelelésre vonatkozó kötelezettségüket. A módosított törvényjavaslat elfogadása nem mentesíti a hatóságokat az ezen véleményben foglaltak kellő megfontolására vonatkozó kötelezettségük alól,

8 Lásd www.mnb.hu.

9 Lásd a 2014. évi LXXVII törvényt, közzétéve a Magyar Közlöny 168/2014-es számában 2014. december 5-én.

különösen a törvényjavaslat, valamint az esetleges későbbi módosítások alkalmazása és értelmezése szempontjából.

Az EKB nyomatékot kíván adni azon álláspontjának, amely szerint a nemzeti hatóságok különleges sürgősség, vagy a jogszabályalkotás előrehaladott állapota esetén sem mentesülnek az EKB-val történő konzultáció alól. Ennek a jogalkotási folyamat egy olyan pontján kell megtörténnie, amely elegendő időt biztosít: a) az EKB számára arra, hogy megvizsgálja a jogszabálytervezetet és valamennyi megkívánt nyelvi változatban elfogadja a véleményét; valamint b) a nemzeti hatóságok számára arra, hogy a 98/415/EK határozatban foglaltaknak megfelelően figyelembe vegyék az EKB álláspontját. Az EKB erre tekintettel méltányolná, ha a konzultáló hatóság a jövőben a 98/415/EK határozatban foglaltaknak megfelelően tenne eleget az EKB-val történő konzultációra vonatkozó kötelezettségének.

3. Különös észrevételek

3.1. Pénzügyi stabilitási szempontból a devizakölcsönök átváltása nagy mértékben hozzá kellene járuljon, vagy akár meg is kéne szűntesse a háztartások mérlegében szereplő, a devizanemek közti eltérésekből eredő kockázatokat, amely hosszú távon várhatóan a bankok hitelkockázatainak csökkenéséhez fog vezetni. Az EKB méltányolja azt, hogy a kölcsönök átváltása során alkalmazandó árfolyam számítási módja azzal a szándékkal került meghatározásra, hogy az ne jelentsen további jelentős terhet a bankszektor számára. Az EKB ezen túlmenően tudomással veszi az MNB által a bankokkal egyetértésben a devizakölcsönök rendezett átváltása érdekében tett lépéseket is.

3.2. Ugyanakkor a kamatfelár felső értékének megszabása negatív hatást gyakorolhat a bankok jövőbeli jövedelmezőségére, ezáltal tovább növelve a bankszektor által már az eddigiekben is elszenvedett jelentős terheket. Ezek a terhek többek között a devizakölcsönök rendezésére vonatkozó intézkedések eredményei[10]. Az is megjegyzendő, hogy az átváltás a magyar bankok működései költségeinek egyszeri megnövekedését fogja eredményezni.

3.3. A pénzügyi stabilitásra gyakorolt hosszabb távú hatások vonatkozásában az EKB továbbra is azon a véleményen van, hogy a devizakölcsönök elszámolására és átváltására vonatkozó szabályok bevezetése során kellő megfontolást kell adni a terhek fogyasztók és pénzügyi intézmények, valamint a magyar kormány és a magyarországi pénzügyi stabilitás biztosításáért felelős hatóságok közötti megfelelő elosztásának. Ennek során tekintettel kell lenni továbbá a külföldi tulajdonú bankcsoportokra, amelyek körébe tartozó jogalanyok a magyar banki eszközök mintegy felét teszik ki. Ennek eredményeképpen a devizakölcsönökre vonatkozó rendelkezéseknek a bankcsoportok konszolidált profitjára és tőkepozíciójára gyakorolt, határon átnyúló, tovagyűrűző hatásokat is eredményezhetnek. E tekintetben az EKB emlékeztetni kívánja a magyar hatóságokat arra, hogy az elmúlt években az egyéb kormányzati intézkedésekből – ideértve a bankadót, a

10 Az ezen intézkedésekre vonatkozó további részletekért lásd a CON/2014/59, a CON/2014/72 és a CON/2014/76 véleményeket.

pénzügyi tranzakciós adót és a devizakölcsönök végtörlesztésére vonatkozó intézkedéseket – eredő veszteségeket a külföldi anyabankok tőkeinjekciókkal ellentételezték a leányvállalataik stabil működésének biztosítása érdekében. Bár ez a hozzáállás jelezte az anyabankoknak a magyar pénzügyi szektor felé fennálló hosszú távú elkötelezettségét, a fentieken túlmenően az 1.1. pontban hivatkozott jogalkotási csomagnak a magyar gazdaságra és pénzügyi piacokra gyakorolt várhatóan hosszú távú kedvezőtlen hatásai jelen pillanatban nem zárhatók ki. Ennek megfelelően mindez kedvezőtlenül befolyásolná az átfogó makrogazdasági és pénzügyi stabilitást Magyarországon.

Ezt a véleményt közzéteszik az EKB honlapján.

Kelt Frankfurt am Mainban, 2014. december 16-án.

[aláírás]

az EKB elnöke

Mario DRAGHI